

Bildande av Bosarflöttens naturreservat i Vansbro kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Om naturreservatet

Namn	Bosarflötten
Kommun	Vansbro
Län	Dalarna
NVR id	2049662
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 2 mil sydväst om Vansbro i Äppelbo socken
Huvudsaklig karaktär	Vidsträckt myrlandskap
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Se bilaga 5
Rättigheter	Officialservitut 2021-862.1 för väg
Areal (ha)	Total areal: 1156 ha Landareal: 1117 ha Produktiv skogsmark: 395 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets våtmarker, vattendrag, naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets speciella geologiska formationer och orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet är också att skydda värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter. De brandpräglade tallskogar som finns på de torra sandåsarna i området ska bevaras för att erbjuda goda levnadsmöjligheter för de insekter som gynnas av brand och brandpåverkade levande, döda och döende träd samt de arter som gynnas av exponerad sand.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att

- myrmark och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- mekaniska åtgärder genomförs för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid
- vid behov restaureras myrmarkernas och vattendragens hydrologi genom igenläggning av diken och återställning av rensade sträckor
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Bosarflötten ingår i Haftahedarnas dynsandfält, som är Sveriges största sammanhängande dynsandfält ovan högsta kustlinjen. Reservatet utgörs av vidsträckta våtmarker, skogar och sjöar och har länge varit känt för sina höga naturvärden. Våtmarkerna är till största delen opåverkade av dikning och i stort sett hydrologiskt intakta. De naturgeografiska förutsättningarna har resulterat i ett myrkomplex med stor variation där olika typer av kärr och mossar ligger mellan sandåsar och tjärnar och vattendrag. Myrarna i Bosarflötten är mycket blöta och de hyser ett flertal sällsynta växter, bland annat käppkrokmossa. Miljön lämpar sig också mycket väl för vadarfåglar knutna till blöta våtmarker, och här finns bland andra gluttsnäppa, grönbena, skogssnäppa och ljungpipare.

Skogarna är mestadels typiska bondskogar som är påverkade av människan i mycket varierad grad och som även har formats av upprepade skogsbränder. De hyser ett flertal rödlistade arter, som t.ex. tallgråticka och luddig

stiftdynlav som behöver trädkontinuitet. Förutom de ovanliga arter som är noterade och som hör till våtmarkerna eller de gamla skogarna finns också potential för att området ska kunna hysa olika sandlevande arter, främst insekter och kärlväxter. I närheten av området finns exempelvis de starkt hotade arterna stäppvägstekel och mosippa.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Områdets naturvärden är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
  - a. befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas.
  - b. enstaka grenar och sly får röjas för att kunna se rågångsmarkeringar,
  - c. det är tillåtet att kapa och flytta träd som fallit över de stigar och skoterleder som framgår av föreskriftskartan (bilaga 2), samt ta ner sly och grenar som hindrar framkomligheten på dessa,
  - d. efter medgivande från Länsstyrelsens reservatsförvaltning är det tillåtet att ta ner träd som riskerar att skada befintliga byggnader.Träden ska lämnas liggande i reservatet,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte, använda bekämpningsmedel eller på annat sätt kemiskt påverka områdets miljö eller organismer,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, med följande undantag:
  - a. enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer med följande undantag:

- a. enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk i sjön Stora Igeltjärnen, se besluts-/föreskriftskartan, är tillåten,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
  - a. uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
  - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka eller samla djur till vissa platser, med följande undantag:
  - a. på fastmark får saltsten sättas upp,
  - b. den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter får lämnas,
  - c. småfåglar får utfodras,
  - d. åtel i samband med björnjakt får användas.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

8. sprida kalk,
9. inom område som framgår i föreskriftskartan uppföra ny byggnad eller anläggning, bygga om, bygga till eller förändra befintlig byggnad eller anläggning.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägars skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och/eller genom att på mekanisk väg tillskapa död ved, grova och gamla träd, kådimpregnerade träd, luckor och öppnare skogsstruktur, solbelysta träd, sandblottor samt reducering av gran,
3. restaurering genom igenläggning av diken,
4. återställning efter flottleds- eller annan rensning i vattendraget Granan,
5. borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter, till exempel contortatall,
6. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
  - a. mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
  - a. körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförliga trängande fall är tillåtet,

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),
4. genomföra eller bedriva större – fler än 100 deltagare – eller återkommande tävlingar, lägerverksamhet eller andra organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på föreskriftskartan i bilaga 2. Med normalt underhåll avses åtgärder i enlighet med beskrivningen i bilaga 4. Bilaga 4 omfattar alla de vägavsnitt som ligger inom, eller längs gränsen till, naturreservatet.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A1 förbjuds dämning samt andra åtgärder som på något sätt kan skada mark eller vatten. Dammar eller andra anläggningar som är belägna utanför naturreservatets gränser omfattas inte av föreskrift A1. Reservatets föreskrifter gäller endast inom naturreservatets gränser.

I föreskrift A2c tillåts underhåll av de stigar och skoterleder som framgår av föreskriftskartan. De sträckningar av stigar och skoterleder som framgår av föreskriftskartan är ungefärliga.

I föreskrift A5 förbjuds inplantering av främmande arter. Ett undantag ges dock för inplantering av fisk som får ske efter tillstånd i Stora Igeltjärnen. Tillståndsgivningen som undantaget syftar på sker enligt 2 kap. 16 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (1994:1716) och Havs- och Vattenmyndighetens författningssamling HVMFS 2021:7.

I föreskrift A6 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet "skador" inte tolkas lika strikt som "märken". Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift A9 regleras möjligheten till ny- och ombyggnation av anläggningar vid Stora Igeltjärnen. Ett tillstånd enligt föreskrift A9 förutsätter att det även är tillåtligt enligt strandskyddsbestämmelserna.

I föreskrift B2 förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning. I begreppet innefattas förberedande åtgärder såsom borttagande av mindre granar eller gränssäkrande åtgärder, t.ex. anläggande av mineraljordssträngar eller borttagande av vissa träd som utgör en säkerhetsrisk längs gränsen.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Bosarflöttens naturreservat är en del av Haftahedarna, som är Sveriges största sammanhängande dynsandfält ovan högsta kustlinjen. De fossila sanddynerna i mosaik med myrar, rullstensåsar och moränmarker är mycket ovanliga och intressanta ur geologisk synpunkt.

Reservatet utgörs av vidsträckta våtmarker, skogar och sjöar och har länge varit kända för sina höga naturvärden. Våtmarkerna är till största delen opåverkade av dikning och i stort sett hydrologiskt intakta. De naturgeografiska förutsättningarna har resulterat i ett myrkomplex med stor variation där olika typer av kärr och mossar ligger mellan sandåsar, tjärnar och vattendrag. Myrarna i Bosarflöten är mycket blöta och de hyser ett flertal sällsynta växter, bland annat käppkrokmossa. Miljön lämpar sig också mycket väl för vadarfåglar knutna till blöta våtmarker, och här finns bland andra gluttsnäppa, grönbena, skogssnäppa och ljungpipare.

Skogarna är av varierande slag, där gran och löv dominerar i de våta partierna. På fastmarkerna består skogen av barrblandskogar med dominans av tall, och på sandåsarna är tallen helt dominerande. Sandtallskogen har formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns i skogsmarken. Skogarna är mestadels typiska bondskogar, och de hyser ett flertal rödlistade arter.

Bosarflöttens naturreservat har flera upplevelsevärden. Området används dels som rekreationsområde för närboende; för jakt och fiske och för besökande skolklasser, dels för mer långväga gäster som kommer för dess speciella natur.

Det är ett lättillgängligt område där det är relativt enkelt att röra sig till fots längs åsarna. Det finns många stigar i området, och terrängen på åsarna är lättgången. Detta gör att exempelvis fågellivet på våtmarkerna är enkelt att uppleva, och utsikten från åsarna är ofta mycket vacker.

Det går flera mindre vägar till och igenom reservatet, vilket också gör att det är enkelt att ta sig till området. Den största vägen genom området går från Äppelbo till Norra Brudskogens fäbod, för att sedan fortsätta söderut. Vägen leder bland annat förbi Stora Igeltjärnen där fiskevårdsområdesföreningen har iordningsställt möjligheter att ta sig ner till sjön och ut på den närmsta bryggan med rullstol.

Planeringsbakgrund

Bosarflöttens naturreservat är, tillsammans med övriga områden som ingår i Haftahedarna, utpekade som riksintresse för naturvården (3 kap. 6§ MB). I riksintresset omnämns de speciella geologiska förutsättningarna och det mångformiga myrkomplexet som de största värdena, men även naturvärdena som är knutna till den pågående och forna fäboddriften vid Norra Brudskogens fäbod omnämns.

Norra Brudskogens fäbod, som ligger strax söder om reservatet, är klassad som riksintresse för kulturmiljövården (3 kap. 6§ MB). Riksintresset överlappar delvis naturreservatet. Norra Brudskogen är också medtaget i Länsstyrelsens förteckning över de värdefullaste odlingslandskapen i Dalarna. Områdesbestämmelser, som delvis överlappar reservatet, har upprättats av Miljö- och byggenheten, Vansbro kommun (juni 2009, reviderade i aug 2009) för att säkerställa den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Områdesbestämmelserna medför utökad lovplikt för all typ av bebyggelse (ny- och ombyggnad, rivning samt ändring av befintlig bebyggelse) inom riksintresseområdet. Fäbodområdet är även registrerat som fornlämning.

Bosarflöttens naturreservat ingår även i Riksintresse Skyddade vattendrag; Västerdalälven, Österdalälven (4 kap. 6§ MB).

Bosarflötten ligger inom den skogliga värdetrakten Gransjöberget. I en värdetrakt ligger områden med höga naturvärden så nära varandra att arter förmodas ha en större chans att sprida sig mellan dem vilket ökar deras möjligheter till överlevnad på lång sikt. Värdetrakten sägs därmed ha en god funktionalitet ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Andra planerade naturreservat som ligger inom samma värdetrakt är Vimyran och Svenmyran.

Bosarflötten är utpekad i den nationella Myrskyddsplanen (Myrskyddsplan för Sverige 2007 rev 2016: Haftakölen & Bosarflötten) där landets mest värdefulla våtmarker finns samlade. Våtmarkerna är även inventerade i länets våtmarksinventering (1985-1988) och bedömda som klass 1, mycket högt naturvärde.

Det finns två skogliga biotopskydd som angränsar till reservatet i dess västra del. Biotopskydden avser att bevara två mindre lövbrännor. Inom reservatet finns några mindre, av Skogsstyrelsen klassade, nyckelbiotoper och områden av naturvärde. Någon kilometer väst om Bosarflöttens naturreservat pågår bildandet av naturreservaten Vimyran och Svenmyran. Tillsammans täcker de in en betydande del av Haftahedarna.

I den kommunala översiktsplanen antagen 2011-10-03 är området utmärkt som riksintresse för naturvården. Under avsnittet Naturvård; Haftahedarna

står att kommunen avser att prioritera naturvårdsintresset och att ingen bebyggelse eller annan exploatering bör tillåtas. Området omfattas inte av någon detaljplan.

Bosarflötten ingår i Vattenförsörjningsintresse enl vattenförsörjningsplan som är framtagen av Länsstyrelsen för att säkerställa tillgången till vattenresurser för dricksvattenförsörjningen i ett område på lång sikt. Reservatsbildningen bedöms inte påverka Vattenförsörjningsintresset.

Reservatet berör ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap. 9 § första stycket MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen, eftersom skogsmark kommer att fortsätta utgöra områdets karaktär och inga ytterligare byggnationer tillåts eller planeras inom förvaltningen av området.

Ett permanent skydd av Bosarflöttens naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt- och djurliv.

Den pågående markanvändningen är skogsbruk.

Ärendets handläggning

Haftahedarna, där Bosarflötten ingår, har sedan länge varit kända för sina höga naturvärden. Redan 1973 så beskrivs Bosarflötten i rapporten Skyddsvärda myrar i Kopparbergs län (Sjörs, H. & medarbetare, 1973: Västekologiska studier 3). Vidare är området beskrivet i rapporten Våtmarker i Kopparbergs län (Länsstyrelsen i Kopparbergs län, 1990:2) där den bedömts tillhöra klass 1, som omfattar myrar med högsta naturvärde.

2004 genomförde Länsstyrelsen en inventering av skogarna vid Bosarflötten och 2010 tillstyrkte Naturvårdsverket reservatsbildning för området. Ett informationsbrev om det föreslagna området skickades ut till alla berörda markägare i april 2012 med en inbjudan till ett informationsmöte som hölls i maj samma år. Vidare genomfördes en exkursion för berörda markägare i området i augusti 2012. Företaget NAI Svefa AB kom att engageras för att utföra ekonomisk värdering av marken i reservatet och NA Stefansson AB fick uppdraget att genomföra förhandlingar med reservatets markägare om ersättning. Till följd av Naturvårdsverkets förnyade upphandling av värderar- och förhandlingskonsulter så övergick förhandlingsuppdraget 2022 till Svefa.

Då området omfattade ett stort antal fastigheter så har förhandlingar om markåtkomsten pågått under lång tid. Förhandlingarna pågick mellan 2011 och 2023 och efter slutförda förhandlingar kvarstår större delen av reservatets yta, ca 75 %, i privat ägo (inträngsersättning), övriga delar är sålda till staten.

Ett förslag till beslut kungjordes i ortstidning i oktober 2024 samt skickades ut till berörda sakägare, myndigheter, Vansbro kommun samt ideella föreningar. Yttranden inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU), Turbosun AB (ägare av vattenkraftstationen alldeles nedströms reservatet) och Vansbrobygdens naturskyddsförening. Skogsstyrelsen meddelade att de inte har något ytterligare att tillföra i ärendet. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget men avstår från att lämna synpunkter. Vansbro kommun meddelade att det föreslagna naturreservatet Bosarflötten bedöms förenligt med översiktsplanen och med dess intentioner och att kommunen därför ställer sig bakom förslaget till naturreservat.

Framförda synpunkter och hantering av dessa framgår under rubriken "Länsstyrelsens bedömning" nedan.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Mosaiken av myr- och skogsmiljöer med dess intakta hydrologi och säregna geologi är unika för den här delen av Sverige, vilket tillsammans med reservatets höga tillgänglighet för friluftsliv gör det särskilt skyddsvärt. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett

antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Brand har varit en del av den naturliga dynamiken i skogen här och naturvärdena i delar av reservatet skulle gynnas av att branddynamik återinfördes. Naturvårdsbränning föreslås därför som en skötselåtgärd. Som komplement till naturvårdsbränning tillåts även mekaniska åtgärder som skötselmetod, t.ex. för att skapa substrat för bevarande av skalbaggsarter på tall där bränning bedöms som ej genomförbart inom kritiskt tidsspann.

Utfodring och åtling av vilt medför att djur koncentreras till området kring utfodrings- och åtlingsplatsen. Lokalt kan vegetationen skadas genom tramp, foderspill och en viss gödsling av marken. Uppsättning av saltsten på fastmark och utfodring av småfågel tillåts dock, då dessa åtgärder är begränsade och inte bedöms påverka områdets naturvärden eller upplevelsevärden negativt. Uppsättning av saltsten på myrmark är dock inte tillåtet då blöta marker riskerar att utsättas för trampsador. Åtling i samband med björnjakt tillåts, då formerna för åtlingen regleras genom annan lagstiftning på ett sätt som inte äventyrar syftet med reservatet.

Nedan följer en redogörelse för de synpunkter som inkom på reservatets föreskrifter i samband med externremissen samt hur länsstyrelsen bedömt dessa:

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår yttrande, men hänvisar till en generell bilaga där de bland annat framför önskemål om att det "tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att viss typ av verksamhet, när den utförs av statlig myndighet med uppgift att undersöka landets geologiska beskaffenhet, ska tillåtas". Vidare anges att det i regel gäller "kartering av berggrund (viss provtagning och stenknackning), geokemisk provtagning (ca 2 prover per kvadratkilometer) och/eller geofysiska mark- eller flygmätningar" samt att "dessa metoder ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning". SGU framför även att deras undersökningar generellt inte är "av en sådan art som strider mot det naturbevarande syftet med reservatet".

Länsstyrelsen delar SGU:s uppfattningen att det finns undersökningar som kan genomföras utan att bryta mot naturreservatsföreskrifterna eller påverka syftet med naturreservatet medan mer fördjupade undersökningar kan innebära en påverkan på mark, vegetation och arter. Länsstyrelsen anser det inte lämpligt med generella undantag från föreskrifterna när åtgärdernas typ och omfattning inte är kända i förväg. Med stöd av 7 kap. 7 och 26 §§

miljöbalken kan dispens medges från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och är förenligt med föreskriftens syfte.

Vidare avråder SGU från reservatsbildning i områden med utpekade fyndigheter av riksintresse enligt 3 kap 7§ MB, väl undersökta områden med tidigare känd malmpotential eller där gällande undersökningstillstånd eller bearbetningskoncessioner finns. Det nu aktuella reservatet ligger inte inom något sådant område.

Turbosun AB som äger den vattenkraftstation, benämnd Kvarnmoren, som ligger i Granan alldeles nedströms om det föreslagna naturreservatet har inkommit med synpunkter och förslag till ändringar i det föreslagna beslutet. Turbosun framför att de ser en risk att vissa av de föreslagna föreskrifterna och formuleringarna i skötselplanen kan bli svåra att tolka i samband med en omprövning av kraftstationen. De lämnade synpunkterna och förslagen syftar till att minska risken för sådana tolkningssvårigheter.

Turbosun AB har i sitt yttrande bland annat framfört önskemål om att det tydligare ska framgå att våtmarkerna som ligger i direkt anslutning till det uppdämda magasinet idag är hydrologiskt påverkade och att de ska förbli så, samt att dammar belägna utanför naturreservatets gränser inte omfattas av förbudet mot att dämna. Länsstyrelsen har tillmötesgått Turbosuns önskemål genom att lägga till information i skötselplanen om att dammen vid Kvarnmoren medför en viss påverkan på vattenståndet i Granan. Eftersom Länsstyrelsen i dagsläget inte har kännedom om hur stor påverkan från dammen är på de närliggande myrarna, samt på strömförhållandena i Granan inom reservatet, så bedöms dock inte något krav eller önskemål om att den förhöjda vattennivån ska bibehållas kunna skrivas in i beslutet. Frågan om hur anläggningen påverkar naturvärdena, positivt och negativt, i och utanför reservatet är något som bör beskrivas i underlaget som tas fram inför den kommande omprövningen av kraftstationen.

Länsstyrelsen har även skrivit ett förtydligande till föreskrifterna att förbudet mot att dämna, samt övriga reservatsföreskrifter, endast gäller inom naturreservatets gränser. Bildande av Bosarflöttens naturreservat påverkar inte den befintliga tillståndsgivna vattenverksamheten vid Kvarnmoren (utanför reservatet).

Turbosun har även framfört att vid reparationer av dammen så kan en temporär fångdamm behöva byggas ca 5 meter framför de delar av dammkroppen som ska repareras och att föreskrifterna ska utformas så att en sådan fångdamm är möjlig utan länsstyrelsens dispens. Länsstyrelsens bedömning är att dammen ligger mer än 5 meter från reservatsgränsen och så länge den temporära fångdammen ligger utanför reservatsgränsen så

behövs ingen dispens från föreskrifterna. Däremot kan sådan verksamhet fortfarande kräva tillstånd till eller anmälan om vattenverksamhet

Vansbrobygdens naturskyddsförening har framfört att det föreslagna reservatet, genom att det ligger i den västra delen av kommunen, blir ett bra komplement för den geografiska fördelningen av skyddad natur i Vansbro kommun. De framhåller också de gamla tallågornas värde som tillhåll för den sällsynta Raggbocken, som har visat en snabb tillbakagång i kommunen. Eftersom bland annat raggbocken gynnas av bränd skog föreslås att man i skötseldelen för reservatet inför ett schema för återkommande naturvårdsbränningar för området.

Bosarflötten är, tillsammans med övriga delar av Haftahedarna, utpekad i Länsstyrelsen Dalarnas Strategi för naturvårdsbränning (Länsstyrelsen Dalarna, rapport 2015-03) som ett fristående bränningsobjekt där återkommande naturvårdsbränningar ska genomföras. Fem naturvårdsbränningar har genomförts i Haftahedarna och det finns en plan för fortsatt återkommande naturvårdsbränningar i landskapet Haftahedarna. Eftersom det är många faktorer som styr när en naturvårdsbränning kan genomföras så har Länsstyrelsen valt att inte ha ett tidsbestämt schema i skötselplanen.

Bedömning om avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Bedömning om ekosystemtjänster

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Bosarflötten från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Bosarflötten ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter även kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Vattendrag och sjöar/tjärnar i naturreservatet omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från vattnets kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet kungörs i ortstidning enligt 27 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 6.

De som medverkat i beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, arkeolog Charlotta Helgesson, miljöhandläggare Andreas Skarmyr, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Sarah Norling, den sistnämnda föredragande.

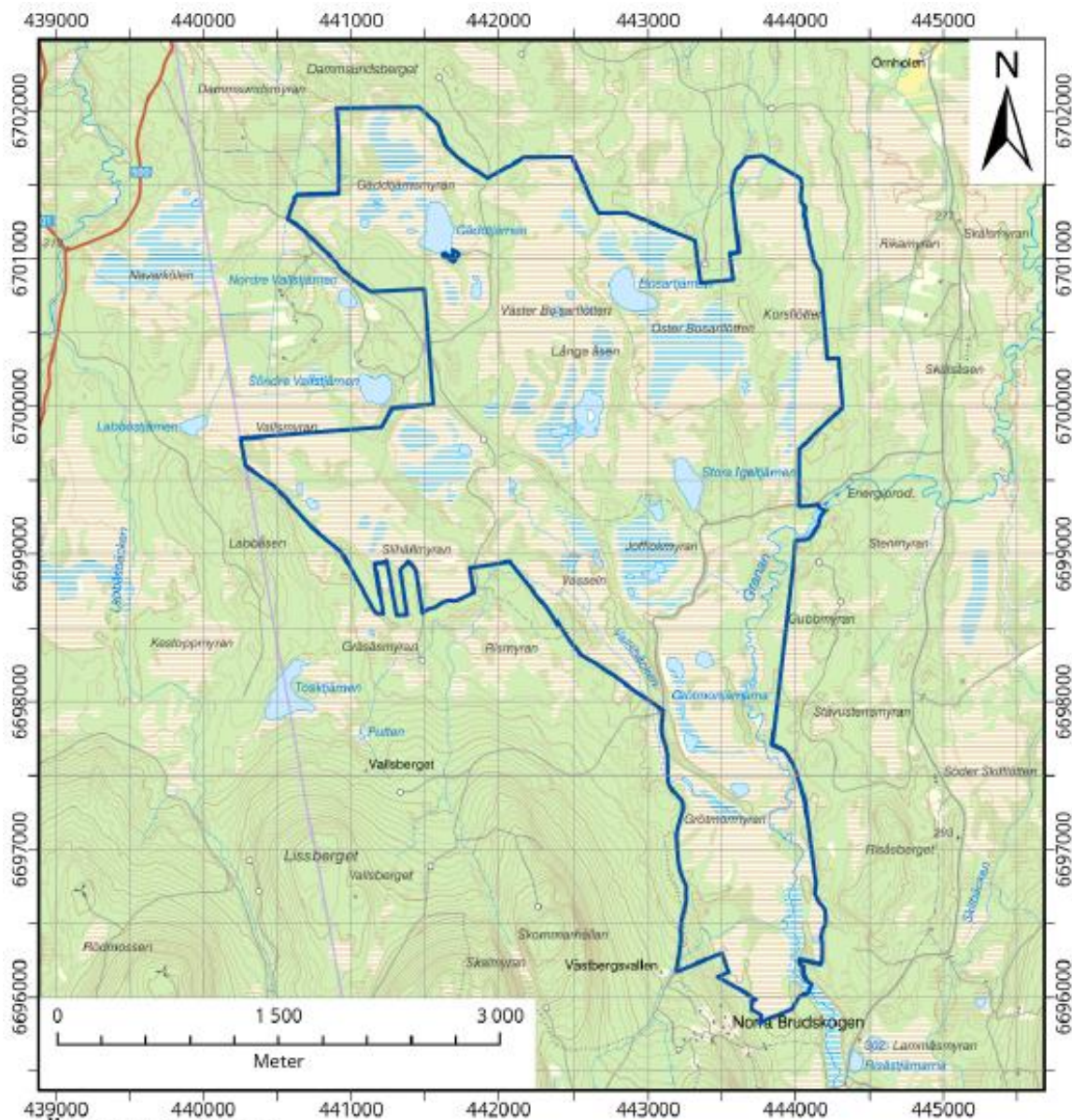
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Föreskriftskarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Vägunderhåll
Bilaga 5	Ingående fastigheter
Bilaga 6	Överklagningsinformation

Bosarflöttens naturreservat

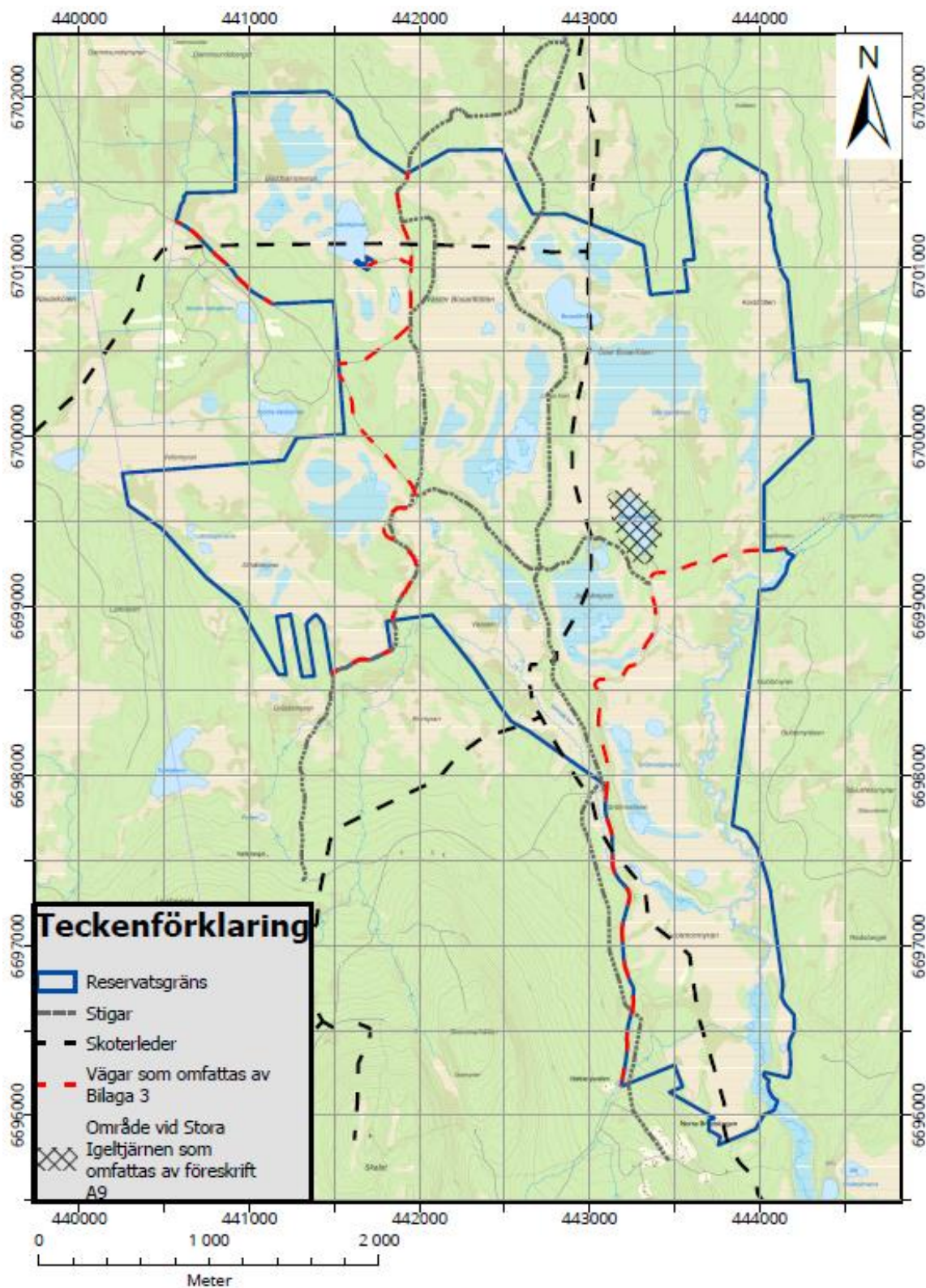

Översiktskarta

Bosarflöttens naturreservat

Skötselplan för Bosarflöttens naturreservat

Denna skötselplan har upprättats av Länsstyrelsen enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Foto: Sarah Norling

Innehållsförteckning

Skötselplan för Bosarflöttens naturreservat.....	1
Beskrivningsdel	3
Markslag i hektar*	3
Beskrivning av området.....	4
Geovetenskap.....	4
Biologi	5
Kulturhistoria	11
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	12
Infrastruktur	12
Källförteckning	13
Plandel	14
Syfte med naturreservatet.....	14
Prioritering mellan bevarandevärden	14
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	15
Skötselområde 1: Skogar med skötselåtgärder	15
Skötselområde 2: Myrar, sjöar och vattendrag med fri utveckling	17
Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar	17
Jakt och fiske.....	19
Dokumentation och uppföljning	19
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	20

Beskrivningsdel

Administrativa data	
Namn	Bosarflötten
Kommun	Vansbro
NVR id	2049662
Rättigheter	Officialservitut 2021-862.1 för väg till förmån för Sälen 2:12.
Bebyggelser och anläggningar	Slogbod och bryggor vid Stora Igeltjärnen
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag i hektar*

Markslag	Areal (ha)
Tallskog (utanför våtmark)	168,8
Granskog (utanför våtmark)	66,7
Barrblandskog (utanför våtmark)	111,0
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	3,9
Triviallövskog (utanför våtmark)	4,6
Tallskog (på våtmark)	113,0
Granskog (på våtmark)	1,1
Barrblandskog (på våtmark)	10,5
Lövblandad barrskog (på våtmark)	0,5
Triviallövskog (på våtmark)	11,2
Öppen våtmark	564,9
Temporärt ej skog	45,8
Övrig öppen mark	6,3
Exploaterad mark	9,0
Vatten	38,8
Totalt	1156

* Uppdelning enl. Nationella marktäckedata, Naturvårdsverket.

Beskrivning av området

Geovetenskap

Bosarflottens myrområde ligger på en vidsträckt isälvsavlagring som benämns Haftahedarna. I Haftahedarna ingår även de blivande reservaten Svenmyran och Vimyran som ligger nordväst om Bosarflötten. Haftahedarna är till stora delar ett isälvsdelta, som inte byggts upp vid den dåvarande havsstranden, som t ex Moradeltat, utan istället har utformats som ett randdelta en god bit ovanför högsta kustlinjen, eventuellt i den s.k. Äppelbo-issjön. Nordvästvindar har sedan omlagrat delatytan och blåst samman flygsand och flygmo i dynryggar så att ett dynfält bildats. Dynfältet är landets enda större sådant ovan högsta kustlinjen, söder om polcirkeln. I områdets västra delar löper en rullstensås tillhörande den långsträckt Malungsåsen. Norr om Åtjärnen bildar åsen ett åsnät med närmare tjugo meter höga ryggar. Haftahedarna är av mycket stort geologiskt värde och anses vara nyckelområde för forskningen om inlandsisens avsmältning.

Den meandrande Granan rinner genom de sydöstra delarna av området. Granans slingrande lopp är exempel på en modern geologisk process med naturligt vindlande strömfåra. I ytterkurvorna, där vattenhastigheten är störst bildas branta raskanter med blottad sand. I innerkurvorna sker avlagring av sediment. Gamla meanderbågar och korvsjöar som bildats när slingorna bryter igenom finns på flera ställen längs Granan.

Bosarflottens naturreservat omfattar ett av de myrkomplex som utgör Haftahedarna. Det ligger i ett svagt böljande barrskogsbevuxet landskap mellan bergkullarna i söder och Västerdalälven i norr. Bosarflötten består av flera myrar som skiljs åt av slingrande rullstensåsar. De västliga myrarna är bl.a. Slihällmyran, Vasslen och Rismyran utmed den lilla Vallsbäcken. I öster delas myren på liknande sätt in i Väster- och Öster Bosarflötten. Området avvattnas dels via Granan, dels via ett antal småbäckar och Liss-Granan i nordväst till Västerdalälven. Naturreservatet har fått sitt namn från den största myren i området, Bosarflötten.

Jordarten i de vidsträckta myrmarkerna är torv medan de mellanliggande rullstensåsarna och dynryggarna utgörs av isälvs sediment respektive flygsand. Även områden med morän ingår i reservatet, främst längs kanterna. Berggrunden utgörs av kvartsmonzonit och granit.

Den naturgeografiska regionen är vågig bergkullterräng.

Biologi

Vegetation och flora

Bosarflöttens våtmarker är av varierande slag, där olika typer av kärr och mossar ligger ganska väl åtskilda mellan sandåsar, tjärnar och vattendrag. Myrarna i området är mycket blöta och domineras av lösbottenkärr och gölrika mossar. Inslaget av tjärnar är dessutom stort vilket ökar områdets blöthet. Den i stort sett naturliga vattenföringen i vattendragen och de naturliga vattenståndsvariationerna skapar förutsättningar för naturliga växtzoner och de blöta myrarna är livsmiljö för ett flertal sällsynta arter. Bland annat finns en av de finaste lokalerna i länet för Natura2000-arten käppkrokmossa. Förutom de öppna våtmarkerna finns även sumpskogar i ganska stor omfattning, både av lövskogs- och barrskogstyp. De finns båda i direkt anslutning till myrarna, men även kring vattendragen i området, vilket ger olika karaktär på sumpskogarna.

De sanddynen som bildats efter att isen dragit sig tillbaka i slutet av senaste istiden syns än idag som åsar mellan våtmarkerna. I dag växer det skog på åsarna, då mestadels i form av talldominerade barrblandskogar högst upp på de sandiga åsarna, och grandominerad skog i dalgångar och sumpigare partier. Barrskogarna i området är främst av frisk ristyp, men torrare ristyper uppträder på åsarna. I de torrare tallmiljöerna finns flera ovanliga taggsvampar, bland andra svart taggsvamp, motaggsvamp och skrovlig taggsvamp. Här finns även andra sällsynta arter såsom dvärgbägarlav, kolflarnlav och tallticka. I de lite fuktigare skogarna med större inslag av död ved återfinns arter som vedtrappmossa, ullticka och kattfotslav. Där luftfuktigheten är hög och jämn, som exempelvis i skogen längs Granan, finns också t ex lunglav och garnlav. Skogarna kring Granan utgörs av barrblandskogar med ett större inslag av lövträd.

På sina ställen ligger sanden från sanddynerna blottlagd, t ex vid Granan där rasbranter bildas vid vattendragets ytterkurvor, samt här och var där vägar skär genom sandåsarna. Dessa sandblottor är mycket intressanta för arter som är beroende av öppna sandmarker, som exempelvis mosippan som har en av länets rikaste lokaler på Haftahedarna,

Skogstillstånd

Skogarna i Bosarflöten är påverkade av människan i mycket varierad grad. Det finns skogar som knappt har rörts sedan dimensionshuggningarna, och det finns skogar där mer modernt skogsbruk har bedrivits. Förutom rena skogsbruksåtgärder har skogarna genom tiderna förmodligen även nyttjats för bland annat vedtäkt. Alla dessa olika sorters mänsklig påverkan har haft

olika konsekvenser för variationen av livsmiljöer och arter. Skogarna kan till stor del beskrivas som typiska bondskogar och de hyser ett flertal rödlistade arter som behöver trädkontinuitet, men inom området finns också inslag av skogar med lägre naturvärden i form av gallrade skogar och ungskogar uppkomna efter trakthyggesbruk. Skogarna har även formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns i skogsmarken.

Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur.

Fauna

Bosarflötten lämpar sig mycket väl för vadarfåglar knutna till blöta våtmarker, och här finns bland andra gluttsnäppa, grönbena, skogssnäppa och ljungpipare. Våtmarkerna är rika på föda i form av insekter och de erbjuder också de stora öppna ytor som krävs för att dessa markhäckande fåglar ska kunna upptäcka hot och faror i tid. Även den rödlistade smålommen trivs i dessa miljöer och häckar i området.

Det finns också en rad insekter som trivs i de varma solexponerade sandmarkerna i Haftahedarna, bland annat de rödlistade arterna stäppvägstekel och gulhornad rovfluga. Dessa har ännu inte påträffats inom Bosarflöttens naturreservat, men då de noterats i närheten finns möjligheten att de även kan finnas i sandmarkerna inom reservatet. För stäppvägstekel, som är starkt hotad, är Haftahedarna den enda kända lokalen i Dalarna. Även gulhornad rovfluga är sällsynt med enbart tio fynd i Dalarna genom tiderna.

Inslaget av äldre tallar, uppemot 150-200 års ålder, som står fint solexponerade i vissa sluttningar är mycket intressanta ur insektssynpunkt. En annan insekt som trivs i solexponerade miljöer och som påträffats inom reservatet är den rödlistade skalbaggen raggbock. Raggbockens larvutveckling sker i grova, liggande, solexponerade stammar av tall.

I vattendraget Granan, som rinner genom den sydöstra delen av reservatet, har elfiske genomförts uppströms reservatet, samt i biflödet Brusbäcken, som också ligger utanför reservatet och båda lokalerna har höga tätheter av öring. Övriga fiskarter som noterats i Granan är abborre, gädda, mört, lake, regnbåge och förmodligen stensimpa. I de tre större tjärnarna Stora Igeltjärnen, Bosartjärnen och Gäddtjärnen, som alla ligger i den norra delen av reservatet, har arter som abborre, öring, gädda och sutare noterats.

Limniska naturmiljöer

Bosarflötten ingår i Västerdalälvens avrinningsområde. I större delen av reservatet sker avrinningen via vattendraget Granan som mynnar ut i Västerdalälven strax söder om Äppelbo. I de västligaste delarna av reservatet sker dock avrinningen via Liss-Granan som mynnar ut lite längre västerut i älven.

Ett stort antal tjärnar och stora öppna blötmyrar finns inom naturreservatet. I den södra delen korsas även reservatet av två meandrande bäckar. I väster är det Vallsbäcken som rinner ner från skogarna söder om Bosarflötten. Vallsbäcken rinner i sin tur ner i Granan som meandrar sig fram genom områdets sydöstra del.

Vid den senaste klassningen av Granans status enligt vattendirektivet så har den berörda vattenförekomsten måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. För aktuell status se viss.lansstyrelsen.se.

Ett exempel på anledning till att Granan inte uppnår god ekologisk status är att konnektiviteten är otillfredställande. Konnektivitet beskriver möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden. Det finns inga dammar inom reservatet, men strax nedströms reservatet, vid Kvarnmoren, finns en damm samt kraftverk som innebär vandringshinder. Även längre nedströms samt uppströms reservatet finns dammar eller dammrester. Förbättrad konnektivitet är mycket angeläget för de limniska naturvärdena i reservatet.

Dammen vid Kvarnmoren medför även en viss påverkan på vattenståndet i Granan inom reservatet på så sätt att vattennivån en bit uppströms dämnet är förhöjd och strömförhållandena i ån förändrade. Detta innebär troligtvis även att de myrar som ligger i direkt anslutning till det uppdämda magasinet till viss del är hydrologiskt påverkade. Länsstyrelsen vet i dagsläget inte hur stor denna påverkan är.

Ett annat exempel på anledning till att området inte uppnår god ekologisk status är att avrinningsområdet är försurat. Bosarflötten ingår i åtgärdsområde för kalkning. Målområde för kalkningen är Granan och måltart är öring. Att Granan är ett målområde för kalkningen innebär att man med kalkningen strävar efter att hålla en pH-nivå som ligger över det uppsatta målet, pH 5,6. Det har historiskt varit svårt att uppnå pH-målet i avrinningsområdet.

En annan företeelse som påverkat den ekologiska statusen i Granan är flottledsrensningarna. Granan har, liksom alla andra medelstora vattendrag i

regionen, varit föremål för flottningsverksamhet varför rensningar av vattenmiljön har utförts. Dessa rensningar, vilka var en förutsättning för flottledsverksamheten, har i de flesta strömsträckor påverkat vattendragets fysiska tillstånd i en negativ riktning.

Skälet till att i princip inga vattenförekomster i Sverige uppnår god kemisk status är på grund av de gränsvärden som gäller för kvicksilver och bromerade difenyletrar, även kallade flamskyddsmedel. Kvicksilverhalterna härrör från atmosfärisk deposition där utsläppskällorna främst består av tung trafik och eldning av stenkol. Flamskyddsmedlen har använts som tillsatsämnen i bland annat plast och textil med syfte att göra materialet mindre lättantändligt. Flamskyddsmedel sprids långväga i atmosfären. Spridningen och förekomsterna av flamskyddsmedel och kvicksilver bedöms idag vara så omfattande att det idag saknas tekniska lösningar för att åtgärda problemet. Därför råder det idag ett undantag i form av mindre stränga krav gällande dessa två parametrar.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan på nästa sida presenteras de arter som är upptagna på rödlistan, signalarter enligt Skogsstyrelsen (S), omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (N2000), ingår i ett åtgärdsprogram för skyddade arter (ÅGP) eller är fridlysta (§). Hotkategorierna i rödlistan är akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT) och kunskapsbrist (DD).

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen. N2000 = Arten finns upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv eller bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv. ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter. § = Arten är fridlyst.

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar, NT = Nära hotad, DD = Kunskapsbrist.

Växter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Goodyera repens	Knärot	NT				Ja
Anastrophyllum hallerianum	Vedtrappmossa	NT				
Dicranum flagellare	Flagellkvastmoss		Ja			
Hamatocaulis vernicosus	Käppkrokmossa			Ja		Ja
Sphagnum wulfianum	Bollvitmossa		Ja			
Helodium blandowii	Kärrkammossa		Ja			

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Hydnellum ferrugineum	Dropptaggsvamp		Ja			
Hydnellum peckii	Skarp dropptaggsvamp		Ja			
Phellinus ferrugineofuscus	Ullticka	NT				
Phellinus pini	Tallticka	NT				
Phellinus viticola	Vedticka		Ja			
Phellodon niger	Svart taggsvamp	NT				
Pseudographis pinicola	Gammelgransskå l	NT				
Sarcodon scabrosus	Skrovlig taggsvamp	NT			Ja	
Sarcodon squamosus	Motaggsvamp	NT				
Tricholoma matsutake	Goliatmusseron	VU				
Boletopsis grisea	Tallgråticka	VU				

2024-12-09

511-2644-2012

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Alectoria sarmentosa	Garnlav	NT				
Arthonia leucopellaea	Kattfotslav		Ja			
Bryoria nadvornikiana	Violettgrå tagellav	NT				
Cladonia parasitica	Dvärgbägarlav	NT				
Chaenothecopsis viridialba	Vitskaftad svartspik	NT				
Collema nigrescens	Läderlappsav	VU				
Hypocenomyce anthracophila	Kolflarnlav	NT				
Micarea hedlundii	Luddig stiftdynlav	VU				
Hypocenomyce castaneocinerea	Mörk kolflarnlav	NT				
Hypogymnia vittata	Skuggblåslav		Ja			
Lobaria pulmonaria	Lunglav	NT				
Nephroma laevigatum	Västlig njurlav	VU				
Microcalicium ahlneri	Kortskaftad ärgspik	NT				
Hertelidea botryosa	Vedskivlav	NT				

Insekter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Peltis grossa	Större flatbagge	NT				
Tragosoma deparium	Raggbock	VU			Ja	
Peltis ferruginea	Vanlig flatbagge		Ja			

Fiskar och mollusker

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Lota lota	Lake	NT				

Fåglar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Riparia riparia	Backsvala	VU				Ja
Pernis apivorus	Bivråk			Ja		Ja
Calidris pugnax	Brushane	VU		Ja		Ja
Gavia stellata	Smålom	NT		Ja		Ja
Dryocopus martius	Spillkråka	NT		Ja		Ja
Numenius arquata	Storspov	EN				Ja
Tetrao urogallus	Tjäder			Ja		Ja
Grus grus	Trana			Ja		Ja
Pluvialis apricaria	Ljungpipare			Ja		Ja

Kulturhistoria

Bosarflöttens naturreservat angränsar till Norra Brudskogens fäbod. Norra Brudskogen är det bäst bevarade fäbodstället i Vansbro kommun och är klassat som riksintresse för både natur- och kulturmiljövården. Området är också medtaget i Länsstyrelsens förteckning över de värdefullaste odlingslandskapen i Dalarna. De öppna täkterna med sina fäbodstugor, ekonomibyggnader och kreatur ger tillsammans med den vida utsikten i sluttningen en stark upplevelse av äldre tiders fäbodväsande. Fäboden har en historia av lång och obruten hävd, och det finns fortfarande betande djur i och runt fäboden om somrarna. I fäboddriften har även mark inom Bosarflöttens naturreservat använts för bete och fäbodstigen mellan Äppelbo och Norra brudskogen går på åsarna igenom reservatet. Avståndet mellan Norra Brudskogen och hembyn Sälen är ca 7 km fågelvägen.

Andra kulturlämningar som är noterade inom området är kolarkoja och kolmila och dessa ligger i anslutning till fäbodstigen centralt i reservatet. Lite längre österut från dessa finns en kolbotten efter resmila.

Utsikt ner över reservatet från Norra brudskogens fäbod. Foto: Sarah Norling

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Bosarflöttens naturreservat har flera upplevelsevärden. Området används dels som rekreationsområde för närboende; för jakt och fiske och för besökande skolklasser, dels för mer långväga gäster som kommer för dess speciella natur.

Det är ett lättillgängligt område där det är relativt enkelt att röra sig till fots längs åsarna. Det finns många stigar i området, och terrängen på åsarna är lättgången. Detta gör att exempelvis fågellivet på våtmarkerna är enkelt att uppleva, och utsikten från åsarna är ofta mycket vacker.

Jakten i området förvaltas av Äppelbo Västra viltvårdsområdesförening, förutom ett mindre område i sydost som tillhör Äppelbo Norra viltvårdsområde. Fisket förvaltas av Äppelbo fiskevårdsområdesförening.

Infrastruktur

Det går flera mindre vägar till och igenom reservatet, vilket gör att det är enkelt att ta sig till området. Den största vägen genom området går från Äppelbo till Norra Brudskogens fäbod, för att sedan fortsätta söderut. Vägen leder bland annat förbi Stora Igeltjärnen där fiskevårdsområdesföreningen har iordningsställt möjligheter att ta sig ner till sjön och ut på den närmsta bryggan med rullstol. Vägarna i området förvaltas av Södra Äppelbo samfällighetsförening.

Källförteckning

Bratt, L, Rafstedt, T, 1990: Våtmarker i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1990:2.

Bergqvist, E, 1981. Svenska inlandsdyner. Översikt och förslag till dynreservat. SNV, PM 1412.

Rynéus, T, 1986. Översiktlig naturinventering för Vansbro kommun. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1986:1.

Rynéus, T, (o medarb.), 1988. Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1988:1.

Sjörs, H (o medarb.), 1973. Skyddsvärda myrar i Kopparbergs län. Växtekologiska studier, 3.

ArtDatabanken, 2020: Rödlistade arter i Sverige 2020

Artportalen, digitalt rapportsystem för växter, djur och svampar, ArtDatabanken.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets våtmarker, vattendrag, naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets speciella geologiska formationer och orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet är också att skydda värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter. De brandpräglade tallskogar som finns på de torra sandåsarna i området ska bevaras för att erbjuda goda levnadsmöjligheter för de insekter som gynnas av brand och brandpåverkade levande, döda och döende träd samt de arter som gynnas av exponerad sand.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att

- myrmark och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- mekaniska åtgärder genomförs för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid
- vid behov restaureras myrmarkernas och vattendragens hydrologi genom igenläggning av diken och återställning av rensade sträckor
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 3 skötselområden:

1. Skogar med skötselåtgärder
2. Myrar, sjöar och vattendrag med fri utveckling
3. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Skogar med skötselåtgärder

Beskrivning

Skötselområdet omfattar all skogsmark inom reservatet. Skötselåtgärderna som beskrivs nedan avser dock enbart tallskogarna, som sedan tidigare är präglade av skogsbränder, samt de yngre skogar som domineras av tall eller löv. Haftahedarnas skogar består till stora delar av talldominerade skogar på mark som ligger på kullar eller dyner i eller intill myrlandskapet. Spår av äldre skogsbränder finns framför allt i gamla avverkningsstubbar men även på högstubbar.

För vidare beskrivning av skogarna se under avsnittet Biologi.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog av både gran och tall. De skogar som är präglade av brand, samt de yngre skogar som domineras av tall eller löv, ska på lång sikt utgöras av olikåldrig, brandpräglad tallskog med ett ökande inslag av död ved och levande träd med brandskador samt lövträd. Förnaskiktet ska vara tunt med öppna sandblottor på en del ställen och erbjuda sandlevande arter såsom silversandbi och mosippa goda levnadsmöjligheter. Det skall även finnas livsmiljöer för insekter som gynnas av brand och brandpåverkade levande, döda och döende träd såsom raggbock, rökdansfluga och brandsvampfluga.

Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

I Länsstyrelsen Dalarnas Strategi för naturvårdsbränning (Länsstyrelsen Dalarna, rapport 2015-03) så ingår Haftahedarna inte i något utpekad bränningslandskap men är istället utpekad som ett fristående bränningsobjekt där återkommande naturvårdsbränningar ska genomföras, bl.a. för att säkerställa befintliga populationer av mosippa, silversandbi och raggbock.

I Bosarflötten ska naturvårdsbränningar främst ske i de talldominerade områdena. Bränningen ska sträva efter att skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden. I de yngre tallskogar som är tydligt påverkade av modernt skogsbruk, och som idag saknar högre naturvärden, kan man uppnå ett bättre resultat av naturvårdsbränningen genom att först utföra en viss utglesning. Dessa åtgärder syftar till få till en bättre struktur och trädslagsblandning och att öppna upp bestånden.

Målet för naturvårdsbränningarna skall även vara att påverka markskiktet för att på så sätt gynna marksvampar, marklevande insekter, mosippa m.fl. arter som är beroende av störd mark och gärna exponerad sand. En annan önskvärd följd effekt av bränningarna är luckor med ökad mängd död ved i solöppna lägen vilket ökar förutsättningen för raggbocken och andra arter knutna till solexponerad död ved.

Innan man slutgiltigt kan avgöra lämpligheten i att bränna ett område krävs ett omfattande fältarbete. I en sådan bränningsplanering ska både säkerhetsaspekten och hänsyn till kulturmiljö, friluftsliv och icke brandgynnade naturvårdsintressen beaktas.

När naturvårdsbränning inte kan genomföras inom rimlig tid, eller då den riskerar att skada andra värden, kan mekaniska åtgärder genomföras för att erhålla eller bevara strukturer som brand annars skapar. Det kan vara sådana strukturer som exempelvis talldominans, skadade och långsamt döende träd, död ved, luckighet, solbelysta gamla träd och sandblottor. Detta kan ske t.ex. genom att granar dödas stående eller fälls och att enstaka tallar skadas genom barkfläkning eller ringbarkning, alternativt fälls. Exempelvis så kan man fälla eller flytta grova stockar av tall till solexponerade sydlägen för att skapa ännu bättre förutsättningar för raggbocken.

Löpande skötsel

Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten.

Skötselområde 2: Myrar, sjöar och vattendrag med fri utveckling

Beskrivning

Skötselområdet omfattar alla myrar, sjöar och vattendrag i området. För vidare beskrivning se under avsnittet Biologi.

Bevarandemål

Myrarna har en i stort sett naturlig och opåverkad hydrologi. Slitage på myrarna till följd av mänsklig påverkan är försumbar. De präglas av stabila förhållanden i topografi och sammansättning (exempelvis i träd-, busk-, fält- och bottenskiktet). De förändringar som sker är naturliga och går mycket långsamt. Vattendragen har en i stort sett opåverkad flödesdynamik och påverkas av naturliga vattenfluktuationer. Fisktomma sjöar ska förbli fisktomma. Arter karaktäristiska för naturtyperna ska förekomma rikligt.

Skötselåtgärder

Området lämnas i första hand till fri utveckling.

Om det skulle visa sig att det finns dikade myrmarker som behöver återställas för att få en naturlig hydrologi i området så kan det bli aktuellt med igenläggning av diken. Detta behöver i så fall föregås av en noggrann utredning.

Även återställningsarbeten efter flottleds- eller andra rensningar kan bli aktuella i vissa sträckor av Granan. Innan man kan bedöma om det finns behov av att göra återställningsåtgärder i de delar som ligger inom reservatet behöver en noggrannare genomgång av vattendraget göras.

Om det vid planering av naturvårdsbränning i området (se skötselområde 1) visar sig att delar av myrmarkerna också bör ingå så ska det vara möjligt. Det kan t ex vara om en myr ligger mellan två skogsområden som ska brännas eller om det är en myr som påtagligt håller på att växa igen.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Bosarflöttens naturreservat har flera upplevelsevärden. Det säregna landskapet har stora skönhetsvärden, där man har möjlighet att blicka ut över våtmarkerna med bergen omkring Haftahedarna som fond.

Det är också ett lättillgängligt område med flera mindre vägar till och genom reservatet. Möjlighet till parkering finns längs med vägarna. Den största vägen genom området går från Äppelbo till Norra Brudskogens fäbod, för att sedan fortsätta söderut. Vägen leder bland annat förbi Stora Igeltjärnen där fiskevårdsområdesföreningen har iordningsställt möjligheter att ta sig ner till sjön och ut på den närmsta bryggan med rullstol. Det finns även ett antal mindre bryggor runt sjön samt en slobod.

Det finns också många stigar i området och terrängen på åsarna är lättgången. Den gamla fäbodstigen mellan Äppelbo och Norra Brudskogens fäbod går på åsarna genom reservatet. Avståndet mellan Norra Brudskogen och hembyn Sälen, som ligger strax utanför Äppelbo, är ca 7 km fågelvägen. Det finns även ytterligare en gammal fäbodstig som löper genom den västra delen av reservatet. Båda fäbodstigarna är markerade som stig på föreskriftskartan. I den norra delen av reservatet finns även en motionsslinga som följer befintliga stigar och vägar. Även ett par skoterleder passerar genom området och på vintern dras skidspår längs vissa av vägarna.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via Länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Gränsen för reservatet ska målas upp enligt standard. Uppsättning av informationstavla, förslagsvis vid stora Igeltjärn där många stannar för att fiska. Om behov finns så kan fler tavlor sättas upp.

Löpande skötsel

Underhåll av gränser, markeringar, informationsskyltar och information på webben.

Vid tidpunkten för detta beslut har Länsstyrelsen inte någon ambition att underhålla befintliga stigar men föreskrifterna möjliggör för andra att upprätthålla framkomligheten på stigarna och skoterlederna genom att flytta på nedfallna träd och röja sly. Länsstyrelsen har i dagsläget inte heller ambitionen att underhålla övriga anläggningar som finns i området. Skoterlederna förvaltas av Äppelbo snöskoterklubb och anläggningarna vid Stora Igeltjärn förvaltas av fiskevårdsområdesföreningen. Om nuvarande förvaltning av anläggningarna inom reservatet upphör ansvarar respektive förvaltande verksamhet för att anläggningarna tas ner.

Den gamla fäbodstigen mellan Äppelbo och Norra Brudskogens fäbod går på åsarna igenom reservatet. Foto: Sarah Norling

Jakt och fiske

Fisket inskränks inte i naturreservatet. Vilka arter som får jagas regleras inte i föreskrifterna, endast detaljer i hur jakten får utövas (t.ex. passens utformning).

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan bör göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och bör ge vägledning om huruvida ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med enheten för naturskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen eller andra fältundersökningar indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Information på webbplats		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Naturvårdsbränning	Talldominerade områden	Återkommande

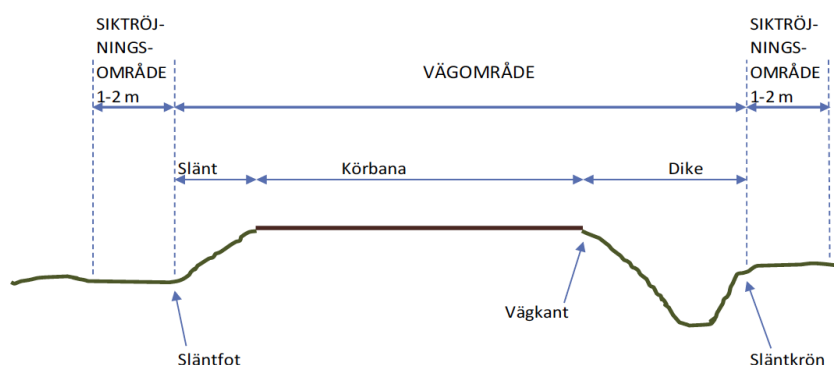
Generellt undantag för väghållning m.m.

Väghållning

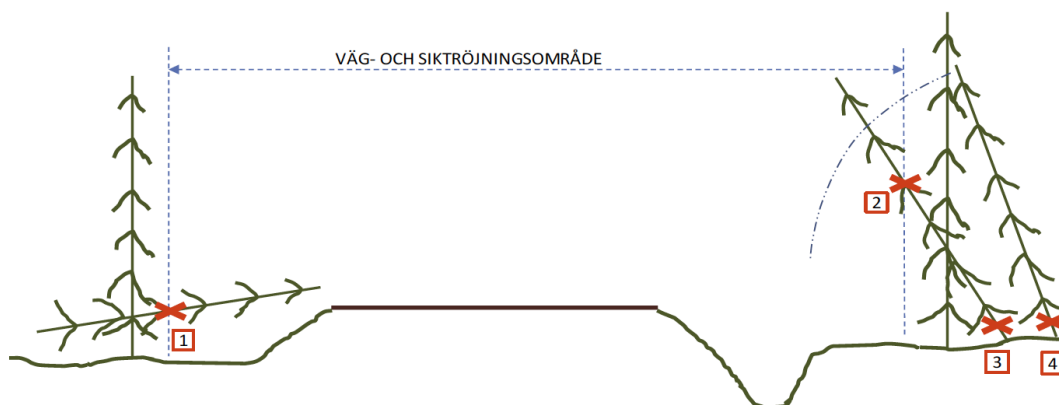
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande nödvändiga åtgärder så som t.ex. dikning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Siktröjning

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar inom siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor. Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa farliga kanträd m.m., i enligt med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1).

Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att fällda och/eller kapade träd, delar av träd m.m. ska kvarlämnas i terrängen, dock alltid utanför gräns till det s.k. siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, ska väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, dvs. i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden m.m. som naturreservatet syftar till att skydda.

Inför större arbeten, t.ex. efter omfattande stormfällning, ska Länsstyrelsens naturreservatsförvaltare underrättas i förväg om de planerade arbetena.

Byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag

Inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag ska Länsstyrelsens Enhet för miljöprövning och vattenverksamhet kontaktas. Även naturreservatets förvaltare ska informeras.

Ingående fastigheter

Opsaheden 2:2
Opsaheden 5:9
Opsaheden 5:11 (Naturvårdsverket)
Opsaheden 6:7
Risheden 8:26
Risheden 9:1
Risheden 11:3
Risheden 11:17
Risheden 14:3
Risheden 14:16
Risheden 15:6
Risheden 15:11
Risheden 24:6
Risheden 25:3
Risheden 25:18
Sälen 2:12
Sälen 5:1
Sälen 10:10
Sälen 13:14
Sälen 13:16
Sälen 16:7
Sälen 27:1
Sörombäcken 23:2
Sörombäcken 27:7
Sörombäcken 28:1
Äppelbo 1:4
Äppelbo-Storbyn 2:1
Äppelbo-Storbyn 6:3
Äppelbo-Storbyn 11:7
Östra Born 3:4
Opsaheden S:4
Opsaheden S:5
Opsaheden S:9
Opsaheden S:12

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt
- Klagande ska ange namn, adress och telefonnummer.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange ärendets diarienummer.